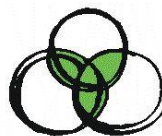

Zagadnienia kluczowe dla zrównoważonego rozwoju w perspektywie wdrażania RPO dla województwa łódzkiego na lata 2014-2020

Analiza Strategii rozwoju województwa łódzkiego 2020
Strategia rozwoju transportu
Wstępne założenia do RPO WŁ 2014-2020

Tomasz Bużalek, Łódzka Inicjatywa na Rzecz Przyjaznego Transportu
Łódź, 27-28.03.2013

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY PRZEZ SZWAJCARIĘ W RAMACH SZWAJCARSKIEGO PROGRAMU WSPÓŁPRACY Z NOWYMI KRAJAMI CZŁONKOWSKIMI UNII EUROPEJSKIEJ

Polska Zielona Sieć

Zagadnienia kluczowe dla zrównoważonego rozwoju - Polska Zielona Sieć

- **bioróżnorodność** (ochrona przyrody, edukacja ekologiczna)
- **zrównoważony transport** (miejski, kolejowy, rowerowy)
- **zarządzanie odpadami i ściekami**
- **efektywność energetyczna** i odnawialne źródła energii

- **Część diagnostyczna** – środowisko wewnętrzne i zewnętrzne (stan podmiotu i perspektywy rozwojowe)
- **Część aplikacyjna** – propozycje rozwoju bazujące na postawionej diagnozie

- **„Zrównoważony rozwój” jako cel nadrzędny**
- Niskie dochody gospodarstw domowych
- Przeciętne bezrobocie
- Silny ubytek naturalny ludności
- Ponadprzeciętny udział rolnictwa
- Bardzo złe wskaźniki zdrowotności
- Słaba dostępność komunikacyjna – określona gęstością sieci autostrad na jednostkę powierzchni
- Słabo ukształtowane funkcje metropolitalne

Diagnoza

- „niska świadomość prozdrowotna i niezdrowy styl życia mieszkańców przejawiające się m. in. małą aktywnością fizyczną, nikłym zainteresowaniem profilaktyką zdrowotną i **żywnością ekologiczną.**”
- „**Centralne położenie** województwa w kraju, na przecięciu dwóch z czterech funkcjonujących na obszarze Polski paneuropejskich korytarzy transportowych oraz planowane utworzenie Centralnego Węzła Komunikacyjnego, stwarzają ogromne szanse rozwojowe dla infrastruktury transportowej.”
- „system wytwarzania energii elektrycznej uzupełnia energia pozyskiwana z **odnawialnych źródeł energii.** Region dysponuje znacznym potencjałem biomasy, wód geotermalnych i wiatru, jednak zajmuje dopiero 10. miejsce w kraju pod względem wytwarzania energii z tych źródeł.”

Diagnoza

- „W zakresie **gospodarki ściekowej** województwo charakteryzowało się niedostatecznie rozwiniętym sieciowym systemem odprowadzania ścieków w gminach wiejskich (15,1% skanalizowania). (...) problemem nadal pozostają znaczne dysproporcje między rozbudowaną siecią wodociągową a słabo rozwiniętą siecią kanalizacyjną. Wszystkie miasta w regionie są wyposażone w sieć kanalizacyjną (średnio w 83,8%) odprowadzającą ścieki do oczyszczalni mechaniczno – biologicznych, z których 69% posiada dodatkowo podwyższone usuwanie biogenów.”
- „Na obszarze województwa brakuje zbiorników wodnych i budowli piętrzących”

Diagnoza

- „**Zasoby i walory przyrodnicze** województwa w zasadniczy sposób warunkują możliwości rozwojowe, wpływają na jakość życia oraz mogą stanowić podstawę dla zwiększenia atrakcyjności regionu.”
- „Rzeźba powierzchni województwa charakteryzuje się przenikaniem cech nizin z cechami obszarów wyżynnych. Nie stanowi ona większych **barier dla rozwoju gospodarczego** a jej różnorodność może w korzystny sposób wpływać na rozwój turystyki.”
- „Region na tle kraju ma stosunkowo mało obszarów o szczególnie wysokich walorach przyrodniczych a część z nich nadal wymaga objęcia ochroną prawną.”
- „Problemem pozostaje **fragmentacja** i brak spójnego systemu obszarów chronionych”

Diagnoza

- „głównym źródłem **zanieczyszczenia wód powierzchniowych** są ścieki komunalne, spływy z terenów zurbanizowanych, z obszarów rolnych i leśnych oraz obiektów liniowych”
- „zbyt mała liczba instalacji do przetwarzania **odpadów** komunalnych, znaczne ilości odpadów wytwarzanych ogółem i kierowanych na składowiska, duża liczba jeszcze niezrekultywowanych składowisk wyłączonych z eksploatacji oraz niska efektywność selektywnego zbierania odpadów komunalnych”
- „**zanieczyszczenie powietrza**, mające swe źródło w emisji powierzchniowej skoncentrowanej w większych miastach oraz emisji pochodzenia komunikacyjnego szczególnie w rejonie węzłów komunikacyjnych oraz wzdłuż głównych tras drogowych”

Diagnoza

- „Jednym z najistotniejszych problemów gmin wiejskich obszaru metropolitalnego jest żywiłowy i niekontrolowany **rozwój terenów zurbanizowanych**, (...) Procesy te często stanowią zagrożenie dla potencjału przyrodniczo – kulturowego ŁOM”
- „Pomimo dogodnego, centralnego położenia ŁOM ma niewystarczające powiązania komunikacyjne z resztą kraju, w tym z innymi metropoliami. Wynika to przede wszystkim z niewielkiej liczby połączeń lotniczych oraz **braku szybkich połączeń kolejowych**”
- „Do najważniejszych problemów należą przede wszystkim: (...) systematyczna degradacja oraz zanieczyszczenie wód Zalewu Sulejowskiego, niekontrolowane procesy urbanizacyjne i brak systemowych rozwiązań w zakresie gospodarki wodno-ściekowej”

Diagnoza - podsumowanie

- kwestie związane z zagadnieniami kluczowymi pojawiają się, ale odgrywają drugorzędną rolę w części diagnostycznej strategii
- identyfikowane są tylko wybrane zależności między zagadnieniami kluczowymi a deklaratywnym oparciem strategii na zrównoważonym rozwoju; zależności między stanem środowiska przyrodniczego, jakością życia i rozwojem gospodarczym dostrzegane są wybiórczo
- część problemów identyfikowana jest w oderwaniu od przyczyn (np. tendencje depopulacyjne)
- znikoma analiza perspektyw rozwojowych, głównie na poziomie analizy SWOT; sploty zagadnienia OZE, skupienie się na zasobach geotermalnych i biomasie
- bagatelizowanie zagrożeń płynących z rozwoju transportu

Trendy i wyzwania

- sprowadzenie problemu obsługi komunikacyjnej do budowy dróg i remontów torów
- CCS, modernizacja sieci przesyłowych, OZE
- rozbudowa sieci wodociągów i kanalizacji
- znaczne podwyższenie odsetka odpadów segregowanych
- utrzymanie drożności korytarzy ekologicznych (zwłaszcza w kontekście budowy infrastruktury liniowej), integralność systemu obszarów chronionych, ochrona siedlisk i gatunków
- problem suszy hydrologicznej – odnowa naturalnej retencji, mała retencja, zalesienia

Wytyczne – relatywnie konserwatywne

Cel 1. Zaawansowana gospodarka wiedzy i innowacji

1.2. Rozwój nowoczesnej gospodarki energetycznej

1.2.1. wdrażanie niskoemisyjnych i energooszczędnych technologii

1.2.2. rozwój „zielonych przemysłów” i usług na rzecz wykorzystywania OZE, m. in. poprzez: wsparcie rozwoju mikrotechnologii dla wykorzystywania energii z biomasy pochodzącej z produkcji rolnej i leśnej oraz biogazu do przetwarzania odpadów komunalnych i przemysłowych, instalacji geotermalnych, w tym wytwarzających energię w skojarzeniu z biomasą i biogazem, a także niskoemisyjnego transportu publicznego wykorzystującego energię z OZE

brak uwzględnienia energetyki rozproszonej a także wiatrowej i solarnej

Cel 2. Nowoczesny kapitał ludzki i rynek pracy

-

Cel 3. Zintegrowane środowisko przedsiębiorczości dla rozwoju gospodarki

3.2. Rozwój MŚP i sektora rolnego

3.2.1. **poprawa konkurencyjności MŚP**, m. in. poprzez: wspieranie inwestycji produkcyjnych i usługowych, z uwzględnieniem przedsięwzięć innowacyjnych: technologicznych (produktowych, procesowych), nie technologicznych (organizacyjnych, marketingowych) oraz innych (**eko-innowacji**, innowacji społecznych) wspieranie rozwoju firm komercjalizujących badania naukowe, działań w zakresie dostosowywania się MŚP do **norm ochrony środowiska** i racjonalnego wykorzystywania zasobów, wspieranie nowych modeli biznesowych dla MŚP, promowanie **społecznej odpowiedzialności biznesu**

3.2.2. **poprawa produktywności sektora rolniczego**, m. in. poprzez: (...) postępu biologicznego w rolnictwie i certyfikacji produktów rolnych

Cel 4. Wysoki poziom kapitału społecznego i silne społeczeństwo obywatelskie

Szczególne znaczenie przypisuje się także edukacji i promocji postaw sprzyjających wspólnemu działaniu, w tym w szczególności wśród młodzieży, zaangażowanie w życie lokalne, dbanie o lokalną przestrzeń a także kształtowanie **postaw proekologicznych**.

4.1. Rozwój społeczności lokalnych

4.1.1. kształtowanie społeczeństwa obywatelskiego, m. in. poprzez: wspieranie szkoleń, programów edukacyjnych i konkursów promujących postawy proobywatelskie, prospołeczne i **proekologiczne** m. in. w szkołach,

ale:

Cel 4. Wysoki poziom kapitału społecznego i silne społeczeństwo obywatelskie

4.2. Wzmacnianie tożsamości regionalnej

4.2.1. kształtowanie świadomości regionalnej i lokalnej opartej na historycznej i kulturowej

różnorodności, m. in. poprzez: podnoszenie wiedzy historycznej o regionie na wszystkich poziomach edukacji szkolnej, organizowanie konkursów na temat wiedzy o regionie, wspieranie szkoleń animatorów kultury, promocję i wspieranie rozwoju twórczości folklorystycznej, w tym szczególnie festiwali o zasięgu krajowym i międzynarodowym, warsztatów rękodzieła ludowego, tradycyjnych produktów regionalnych, inicjowanie tworzenia parków kulturowych i „żywych” skansenów;

4.2.2. wzmacnianie rozwoju funkcji symbolicznych, m. in. poprzez kreowanie walorów przestrzeni, zasobów, produktów i wydarzeń symbolicznych, wspieranie realizacji zintegrowanych projektów inicjowanych m. in. przez Lokalne Grupy Działania oraz inne lokalne środowiska, promocję walorów kulturowych i **przyrodniczych regionu**, promocję i objęcie patronatem produktów i wydarzeń kulturalnych;

4.2.3. promocja marki „Łódzkie”, m. in. poprzez: organizowanie wystaw, imprez i konkursów promujących region i produkty regionalne na poziomie krajowym i międzynarodowym, prowadzenie interaktywnych akcji promocyjnych na stronie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Łódzkiego, wspieranie opracowywania strategii marketingowych dla obszarów funkcjonalnych

5. Wysoki standard i dostęp do usług publicznych

brak odniesień do transportu i jako usługi publicznej i jako narzędzia zapewniania dostępu do innych usług

6. Reintegracja społeczna grup wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym

Cel 7. Wysoka jakość i dostępność infrastruktury transportowej i technicznej

7.1. Wzmocnienie i rozwój systemów transportowych i teleinformatycznych

7.1.1. **rozwój drogowych, kolejowych, lotniczych powiązań zewnętrznych i wewnętrznych o znaczeniu strategicznym**, m. in. poprzez: wsparcie budowy podłączeń do autostrad i dróg ekspresowych, rozbudowy i przebudowy dróg publicznych, budowy obwodnic i przełożeń dróg; budowy i modernizacji: linii kolejowych, stacji i przystanków kolejowych, rozbudowy Portu Lotniczego Łódź im. W. Reymonta wraz z podłączeniem do układu transportowego i poszerzeniem oferty przewozowej, działania na rzecz budowy Kolei Dużych Prędkości oraz Centralnego Lotniska dla Polski;

Cel 7. Wysoka jakość i dostępność infrastruktury transportowej i technicznej

7.1.2. **rozwój proekologicznego transportu pasażerskiego**, m. in. poprzez: budowę Łódzkiej Kolei Aglomeracyjnej, zakup nowoczesnego taboru kolejowego, wsparcie **modernizacji linii tramwajowych** oraz zakupu nowoczesnego taboru, pełnej integracji systemów, w tym m. in. realizacji węzłów multimodalnych, ze szczególnym uwzględnieniem centralnego węzła przy dworcu Łódź Fabryczna oraz systemów Park & Ride i Bike&Ride, propagowanie środków transportu przyjaznych środowisku (kolej, tramwaj, rower), wsparcie budowy systemu dróg rowerowych;

Cel 7. Wysoka jakość i dostępność infrastruktury transportowej i technicznej

7.1.3. rozwój proekologicznego transportu towarowego, w tym węzłów intermodalnych i logistyki transportowej, m. in. poprzez: wsparcie procesu przekształcenia istniejących stacji kontenerowo przeładunkowych w terminale intermodalne, wspieranie budowy nowych terminali, modernizacji systemu powiązań transportowych i komunikacyjnych pomiędzy stacjami przeładunkowymi, centrami logistycznymi, lotniskami cargo i strefami ekonomicznymi, wspieranie rozbudowy infrastruktury cargo w Porcie Lotniczym Łódź im. W. Reymonta;

Cel 8. Wysoka jakość środowiska przyrodniczego

8.1. Ochrona i kształtowanie powiązań przyrodniczo-krajobrazowych

8.1.1. utworzenie spójnego wewnątrznie regionalnego **systemu obszarów chronionych** w powiązaniu z systemem krajowym, m. in. poprzez: wspieranie działań na rzecz objęcia ochroną prawną obszarów o najwyższych walorach przyrodniczych, **ochrony korytarzy ekologicznych** oraz przeciwdziałania fragmentacji przestrzeni przyrodniczej, promocja walorów przyrodniczych regionu, wspieranie programów edukacyjnych i konkursów podnoszących świadomość ekologiczną;

Cel 8. Wysoka jakość środowiska przyrodniczego

- 8.1.2. utrzymanie **różnorodności biologicznej**, m. in. poprzez: zachowanie zasobów przyrodniczych, ochronę oraz **reintrodukcję** zagrożonych składników przyrody, w szczególności siedlisk oraz gatunków roślin i zwierząt, w tym na obszarach NATURA 2000, ochronę i **odtworzenie** ekosystemów naturalnych, kontrolę i **ograniczanie** rozwoju gatunków inwazyjnych, stworzenie spójnego systemu informacji o zasobach gatunków i siedliskach przyrodniczych oraz monitorowanie stanu zachowania bioróżnorodności, w szczególności na obszarach chronionych i zagrożonych;
- 8.1.3. utworzenie systemu przyrodniczo – kulturowego w obszarze powiązań Aglomeracji Łódzkiej,

Cel 8. Wysoka jakość środowiska przyrodniczego

8.2. Przeciwdziałanie i zwalczanie skutków zagrożeń naturalnych i antropogenicznych

8.2.1. zwiększenie ochrony przeciwpowodziowej m. in. poprzez: rozwój infrastruktury przeciwpowodziowej, w tym budowy polderów, suchych zbiorników, przepompowni, kanałów ulgi, budowy zbiorników małej retencji z główną funkcją przeciwpowodziową, budowy i modernizacji urządzeń przeciwpowodziowych, wsparcie budowy ekologicznych zabezpieczeń przeciwpowodziowych, **odtworzenie naturalnych terenów zalewowych wraz z ochroną lasów łęgowych**, rozbudowę zintegrowanych systemów wczesnego ostrzegania o powodzi oraz **przeciwdziałanie urbanizacji terenów zalewowych**;

Cel 8. Wysoka jakość środowiska przyrodniczego

8.2.2. zwiększanie retencjonowania wód, m. in. poprzez: wspieranie działań na rzecz zwiększania naturalnej retencji, w tym zwiększania lesistości z uwzględnieniem różnorodności gatunkowej drzewostanów, zwiększania powierzchni zadrzewień i zakrzewień jako substytutu lasu w rejonach występowania najlepszych kompleksów gleb i intensywnej produkcji rolnej, prowadzenia racjonalnej gospodarki rolnej, w tym dostosowania struktury upraw, agrotechniki i gatunków w rolnictwie do występującego deficytu wód, odbudowy istniejących systemów nawodnień oraz budowy urządzeń melioracji wodnych, realizacji zbiorników małej retencji i urządzeń retencji korytowej, wspieranie działań na rzecz zwiększania retencji wód opadowych, zwłaszcza w miejscu ich powstawania (retencja rozproszona), wspieranie działań na rzecz zapobiegania i zmniejszania procesu eutrofizacji

Wskaźniki ewaluacyjne

Długość linii kolejowych dostosowanych do prędkości 100 km/h i więcej [km] 333,88 (do 2010 r.) -> 647,63

Liczba przewozów pasażerów komunikacją miejską na 10 000 mieszkańców miast obsługiwanych komunikacją miejską [mln] 1,3 -> 1,7

Udział powierzchni prawnie chronionej w powierzchni województwa ogółem [%] 19,70 -> 33,00

Udział lasów w powierzchni województwa ogółem [%] 21,10 -> 25,00

Udział powierzchni użytków rolnych gospodarstw ekologicznych w ogólnej powierzchni użytków rolnych w obszarach wiejskich

Cel szczegółowy III Rozwój systemów transportowych (dla osi III)

Cel tematyczny nr 7 - EFRR „Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszych infrastrukturalnych sieciowych”

Cel szczegółowy IV Wspieranie rozwoju gospodarki niskoemisyjnej oraz działań na rzecz ochrony środowiska i dziedzictwa kulturowego(dla osi IV)

Cel tematyczny nr 4 - EFRR „Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach, w tym priorytety inwestycyjne”

Cel tematyczny nr 5 - EFRR „Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem”

Cel tematyczny nr 6 – EFRR „Ochrona środowiska naturalnego i wspieranie efektywności wykorzystania zasobów”

Transport – strategia sektorowa rozwoju transportu pasażerskiego

- Do roku 2020 z perspektywą do 2030
- Szczególny nacisk na rozwój transportu kolejowego
- Uwzględnia się budowę nowych odcinków linii kolejowych
- Zgodna z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu

Transport – strategia sektorowa rozwoju transportu pasażerskiego

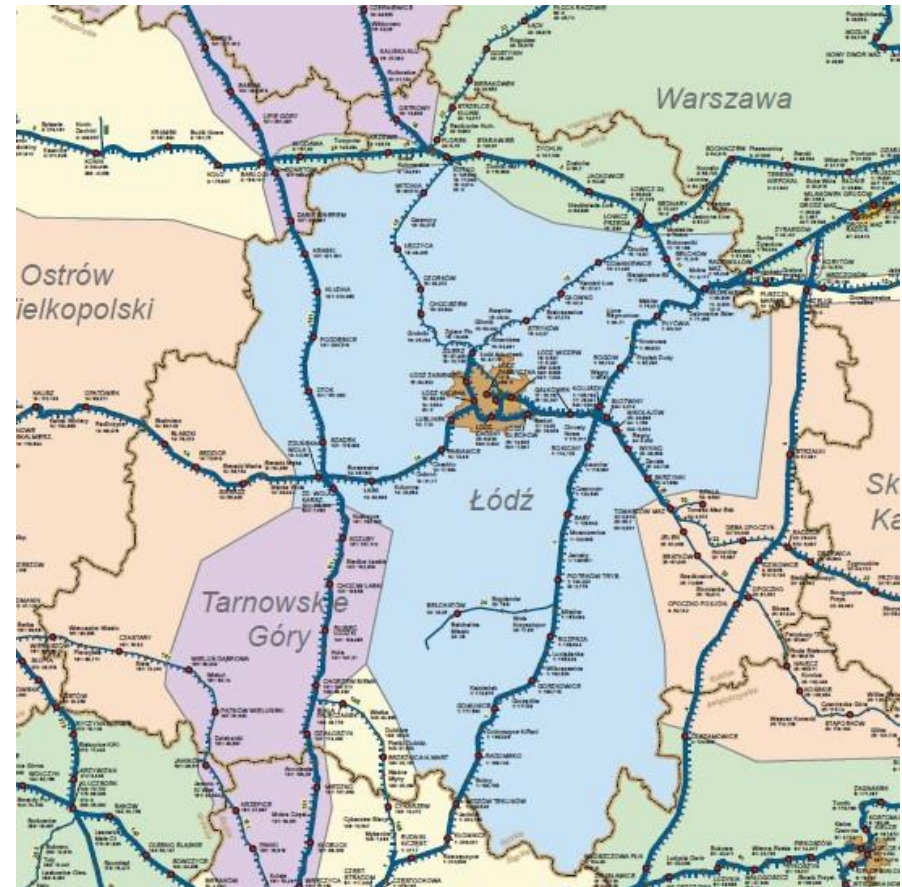
- Zmodyfikowana sieć TEN-T:

Transport – strategia sektorowa rozwoju transportu pasażerskiego

- Wzmocnienie spójności terytorialnej województwa i poprawa połączeń z innymi regionami kraju.
- Podwyższenie konkurencyjnej pozycji głównych ośrodków miejskich województwa poprzez zwiększenie przestrzennego oddziaływania miast i rozwoju ich obszaru rynkowego.
- Zapewnienie ładu przestrzennego poprzez racjonalizację użytkowania przestrzeni i zapobiegania jej degradacji.
- Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich – wzrost ich wielofunkcyjności.
- Zachowanie środowiska przyrodniczego i powstrzymanie fragmentacji systemów ekologicznych, degradacji walorów przyrodniczych i krajobrazowych przestrzeni.
- Stworzenie równych szans w dostępie do podstawowych usług publicznych dla wszystkich grup społecznych.

- Większość linii ma znaczenie krajowe i międzynarodowe; zgodnie z zawartymi porozumieniami będzie finansowana z funduszy ponadregionalnych
- Rolę regionalną pełnią/będą pełnić jedynie linie:
 - 24 Piotrków Tryb. – Bełchatów
– Rogowiec
 - 16 Łódź Widzew - Zgierz
– Ozorków – Kutno
(w przypadku budowy nowej linii Zgierz – Kutno)
 - 33 Kutno – Płock
 - 52 Tomaszów – Spała

- Z RPO mogą zostać sfinansowane projekty modernizacji infrastruktury tramwajowej, która pełni istotną rolę w obrębie ŁOM; jest to swoisty wyjątek wśród polskich regionów
- z RPO mogą być sfinansowane krótkie odcinki dedykowanych linii kolejowych wprowadzające kolej pasażerską w głąb struktur miejskich
- Ponadto istnieją obszary modernizacji infrastruktury innej niż torowo – sieciowa, które przy stricte regionalnym charakterze dobrze będą spełniały cele RPO w szczególności:
 - budowa stacji i przystanków, modernizacja peronów, wiat, infrastruktury stacyjnej, dróg dojść, przestrzeni publicznych wokół stacji, zwłaszcza kolei aglomeracyjnej
 - budowa węzłów intermodalnych w oparciu o stacje i przystanki kolejowe (przystanki przesiadkowe z komunikacji miejskiej, park&ride, bike&ride)

Dziękuję za uwagę

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY PRZEZ SZWAJCARIĘ W RAMACH SZWAJCARSKIEGO PROGRAMU
WSPÓŁPRACY Z NOWYMI KRAJAMI CZŁONKOWSKIMI UNII EUROPEJSKIEJ

Związek Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć, ul. Sławkowska 12, 31-014 Kraków

